І чужому научайтесь,
Свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: 'Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюз: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXII. Ч. 234. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, СУБОТА, 17-го ГРУДНЯ (DECEMBER) 1966 No. 234. VOL. LXXII.

ОСТАННІ ВІСТІ

П'ятниця, 16-го грудня, 1966

В АМЕРИЦІ

ОРБІТЕР 2 ПРИСЛАВ НА ЗЕМЛЮ світлини з Місяця, які потверджують теорію, що горбки на цій планеті, подібні до церковних бань, виникли внаслідок вулканічних експлозій. Ці горбки в діяметрі від двох до десятьох стіп є високі від 1000 до 2,000 стіп. Деякі науковці твердили, що кратери, які видко на Місяці, спричинені метеорами, які впали з великою силою на Місяць. Орбітер 2 прислав фотографії, з яких видко, що ці горбки — це вулканічні ляви, які колись давно викинули чинні вулкани. Історію Місяця обраховують науковці на 4.5 більйона років.

ГОЛОВНИЙ ЕКОНОМІСТ АСОЦІЯЦІЇ Ляйф Іншуренс Джеймс Дж. Лірі передбачає, що Крайова Продукція в 1967-му році збільшиться до $ 794-ох більйонів, на $ 55 більйонів більше, як в цьому році. В цьому передбаченні Лірі є оптимістом в порівнянні з іншими економістами, які передбачають сповільнення економічного збільшення. Лірі відкинув свою давнішу думку, що треба збільшити прибуткові податки. Великі урядові видатки на оборону та збільшені вимоги консументів, на думку Лірі, не дозволять економіці зменшитися в 1967-му році.

ПРЕСОВИЙ СЕКРЕТАР БІЛОГО ДОМУ Білл Д. Моєрс — це вже 16-ий співробітник президента Джансона який залишає працю. Моєрс має відійти з Білого Дому 31-го січня 1967-го р. Перед ним покинули працювати в Білому Домі такі особи: пресовий секретар П'єр Салінґер (1964); пресовий секретар Джордж Ріді (1965); дорадник Президента Артур Шлезінґер (1964); асистент в справах державної безпеки МекДжордж Бонді (1966); асистент Президента Джек Валенті (1966); дорадник Президента Теодор Соренсен (1964); автор промов для Прзидента Ричард Ґудвін (1964); дорадник Лоренс О'Браєн та інші.

ПЕНСИЛЬВЕНІЙСЬКИЙ ГУБЕРНАТОР заявляє, що республіканці мають „золоту нагоду" виграти президентські вибори в 1968-му році і що це найлегше зможе зробити мишиґенський губернатор Джордж Ромні. Але Скрентон додає, що поступові і помірковані республіканці мусять погодитися на одного спільного кандидата на президента та вести спільну виборчу кампанію, щоб не було такого розбиття, яке заіснувало було в 1964-му році. На думку губернатора Скрентона Ромні виграв би вибори президентські, коли б вони тепер відбувалися. Ромні повинен почати підготовчу працю до виборчої кампанії вже тепер, щоб запевнити собі номінацію та вибір в 1968-му

СПІЛКА МІЖНАРОДНОГО БРАТСТВА Шоферів в Дітройті оголосила страйк, як протест проти рішення Найвищого Суду ЗДА, який відкинув апеляцію голови цього Братства Джемса Гоффи, який засуджений до 8-річної кари в'язниці за змагання підкупити членів судового жюрі. Адвокат Гоффи Вілліям Е. Берфаліно повідомив, що $ 100,000 нагороди дістане та особа, яка допоможе виявити, що в скарзі проти Гоффи використано підслухані телефонічні розмови Гоффи, або були вживані підслухові електронічні апарати. Але Гоффа просив, щоб шофери припинили страйк, що вже був почався.

У СВІТІ

З ФРАНЦІЇ ЕВАКУЙОВАНО ВЖЕ більше половини з 700.000 тонн військових споруд і матеріялів, що були на таммошніх військових базах. Виїхала вже третина з-посеред 70.000 американських військовиків. До 1 квітня 1967 має скінчитися ліквідація всіх американських військових баз і допоміжних складів та станиць на території Франції. Залишають довгі на 390 миль газолінові проводи від берегів Атлантику навпоперек Франції до Західньої Німеччини, радарна перестережна система і право перелету альянтських літаків понад територію Франції. Франція залишається формально членом НАТО, але без обов'язку автоматично приступити до війни, що її весатиме будь-котрий член НАТО, якщо до війни добровільно вона не приступить.

У ПІВДЕННОМУ В'ЄТНАМІ 116-ЧЛЕННА КОНСТИСУАНТА ПОКЛИКАЛА ДО життя спеціяльну комісію для переведення слідства в справі вбивства члена тієї конституанти, одного з найвидатніших в'єтнамських політичних діячів, Тран Ван Вана. Поліція арештувала була одного з двох убивників, в'єтконґських терористів, але у Сайґоні вперто кружляють вістки, що названий політик, опозиційний однаково до комуністів як і режиму Нґуєна Као Кі, впав жертвою змови проурядових кол.

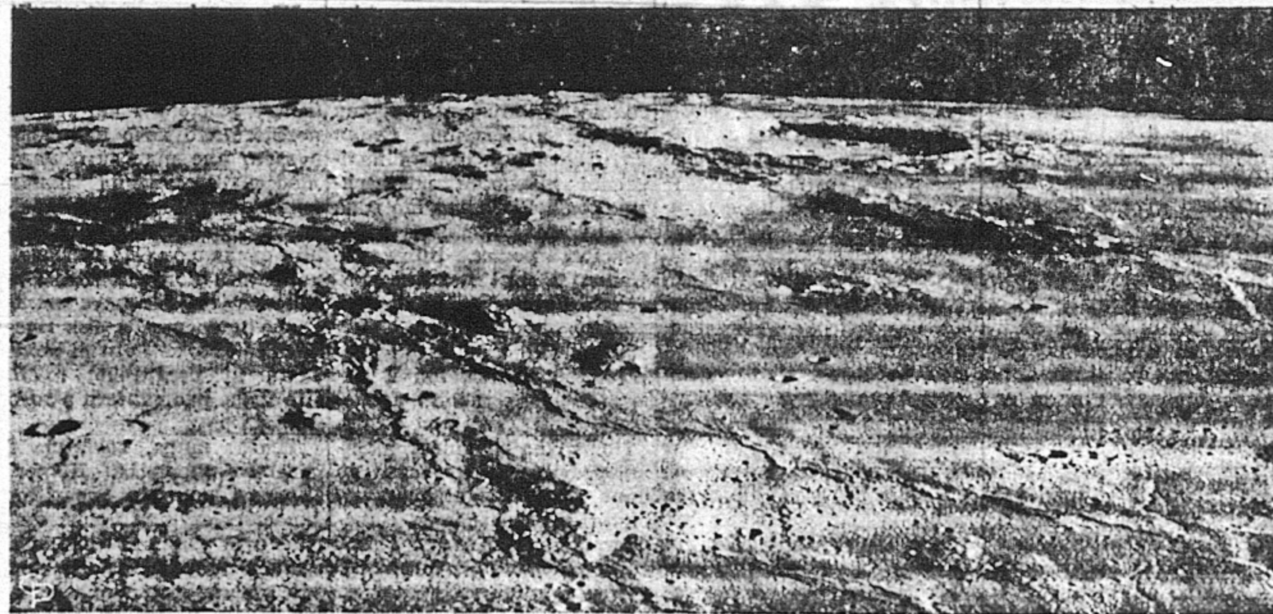
САМ ШЕФ КОМУНОКИТАЙСЬКОЇ ПРОПАҐАНДИ ТАО ЧУ, ЧЛЕН ПОЛІТБЮРА, ВИСТУПИВ проти все ще формального президента Комуністичного Китаю Лію Шао-чі і партійного генерального секретаря Тенґ Шіяопінґа, закинувши їм „реакційні буржуазні думки колишнього совєтського прем'єра Хрущова". Статтю того китайського комуніста, надруковану в ідеологічному журналі „Гунґ Чі", передало радіо в Пейпінґу. Той останній випад Тао Чу свідчить про дальшу боротьбу за владу між членами комунокитайської верхівки. Тао Чу є одним з прибічників Ліна Піяо, що ніби має стати наступником Мао Тсе-тунґа.

ПОЛЬСЬКИЙ УРЯД У ВАРШАВІ ЗАПОВІВ, ЩО будуть закриті шість католицьких духовних семінарів, а саме — у Гаршаві, Кракові, Ґнєзні, Перемишлі, Дрогичині і Дунській волі. Уряд пояснює, що кардинал Вишинський спротивився, щоб підпорядкувати ті семінарі урядовим інспекторам та що, зрештою, Католицька Церква в Польщі має досить інших семінарів і високих шкіл, між ними католицький університет у Любліні та теологічний факультет при Варшавському університеті. У ділянці шкільництва відбуваються найбільші суперечки між Церквою і комуністичною владою у Польщі.

СОВЄТСЬКИЙ СОЮЗ ПІДТРИМУЄ на Раді Безпеки Об'єднаних Націй муринські африканські держави в їх екстремних вимогах щодо повного економічного бойкоту Родезії, де існує біло-расовий режим, навіть тоді, коли треба би переводити морську бльокаду південних берегів Африки. Очевидно, ціллю Москви є спричинити якнайбільші турботи Британії і поглиблювати заколот в Африці. Але гострий виступ Миколи Федоренка на Раді Безпеки проти ніби занадто лагідної політики Британії щодо Родезії підсилив становище африканських держав.

СЕНАТОР ДЖ. Ф. ФУЛБРАЙТ ВІДМОВИВСЯ ВІДПОВІСТИ НА ЗАПИТ ШВЕДСЬКИХ ЖУРНАЛІСТІВ у Стокгольмі, чому він є лібералом у справі В'єтнамської політики президента Джансона, та консерватистом в расовій проблемі. Він відмовився теж з'ясувати ближче своє критичне становище у справі В'єтнаму. Дж. Ф. Фулбрайт є головою сенатської Комісії для закордонних справ.

ФОТОГРАФІЯ ПОВЕРХНІ МІСЯЦЯ

Це незвичайно виразне, зроблене дня 25 листопада цього року американським сателітом Місяця „Орбітер II" фото охоплює своїм засягом територію приблизно тієї величини, що три американські стейти — Массачузетс, Коннектикат і Ровд Айленд. На фото видно гори й кратери вигаслих вулканів.

Президент започаткував різдвяний сезон в столиці з надією на мир у В'єтнамі

Вашингтон. — 15-го грудня президент Джансон започаткував різдвяний сезон у столиці, засвітивши світло на великій ялинці та заповівши, що існує надія на мир у В'єтнамі, хоч ще ведеться завзята боротьба в тій східньо-азійській країні, і хоч ще перед нами „довгі і трудні дні". Президент сказав, що народи в Азії і в цілому світі оцінюють ту допомогу, яку дають ЗДА в боротьбі за мир. Президент заявив, що щастя в цій війні перехиляється в наш бік. Президент згадав, що і в цій країні 20 мільйонів негритянського населення очікують на ті самі права, з яких вже віддавна користає інше населення ЗДА. В Білому Домі того самого дня відбулося прийняття для 77-ох вояків, поранених у В'єтнамі, які тепер лікуються у вашингтонських шпиталях. Президент заявив пораненим воякам, що вони є наймилішими гістьми в Білому Домі, які колинебудь тут були. Народи в Азії вірять в кращу будучину тому, що американські вояки там борються за їхню волю. Під час присутности вояків в Білому Домі були там пані Джансон, донька Президента Линда, віце-президент Гомфрі та інші.

Видавці друкуватимуть книжку про смерть Кеннеді, не зважаючи на спротив його дружини

Ню Йорк. — Видавництва „Гарпер енд Ров" та „Лук" заявляють, що вони друкуватимуть твір Манчестера під заголовком — „Смерть Президента", хоч пані Джан Ф. Кеннеді вносить скаргу до суду, щоб недозволити на публікацію цього твору на тій основі, що автор не дотримав умов договору. Колишній федеральний суддя Саймон Ріфкінд веде цю справу в імені пані Кеннеді і вже в найближчих днях внесе скаргу до Стейтового Найвищого Суду в цій справі. Видавництво „Гарпер енд Ров" мало б видати працю Манчестера в березні 1967-го року, а Видавництво „Лук" плянує друкувати її частинами в своєму тижневику тієї ж назви з 10-го січня 1967. Пані Кеннеді заявила, що хоч це „жахлива річ звертатися до суду в цій справі", то вона мусить це зробити, бо нема іншого виходу, бо „Гарпер енд Ров" заявили, що вони припинять заходи до друкування цієї книжки тільки тоді, коли їх до цього змусить судова заборона. Пані Кеннеді твердить, що автор не дотримав умов, на основі яких він мав писати свою працю, тому вона просить суд, щоб припинив друк книжки, яка порушує її приватну власність та пошкодила б гідності її родини, головним чином її дітей. Представник Видавництва „Гарпер енд Ров" заявив, що всі бажання пані Кеннеді були узгляднені в цій праці, і тому книжку будуть друкувати. Представник Видавництва „Лук" сказав, що „не можна цензурувати історію", і тому треба опублікувати ці важливі документи для американського народу.

Суд присяжних звільнив д-ра Копполіно від закиду вбивства підполк. Фарбера

Фріголд, Н. Дж. — 15-го грудня суд присяжних, який складався з 10-ох чоловіків і 2-ох жінок звільнив д-ра Карла Копполіно від вини і кари в скарзі, що він мав вбити свого сусіда і чоловіка своєї любовниці емеритованого підполковника Вілліяма Фарбера. Але підсудний не вийшов на волю, бо він оскаржений у вбивстві своєї першої жінки на Флориді в серпні 1965 р., і тому його відвели до тюрми, звідки 16-го грудня його мають перевезти на Флориду. На розправі були присутні мати і друга жінка підсудного 39-річна Мері, які з радости плакали та обіймалися зі звільненим доктором. Мати тримала в руках вервицю і сказала, що це її молитва врятувала її сина. Д-ра Копполіно судили за те, що він мав вбити підполковника Фарбера 30-го липня 1963-го року, свою першу жінку Камелю мав вбити д-р Копполіно в Сарасоті на Флориді, після чого один місяць пізніше одружився зі своєю другою жінкою Мері. Д-ра Копполіно відвезуть на Флориду, де є вже рішення тамошнього суду випустити за кавцією 15,000 дол. підсудного, поки відбудеться проти нього друга розправа. Губернатор Ню Джерзі Ричард Гюз домігся видачі д-ра Копполіно з Флориди на розправу у Фріголді, і обіцяв, що зараз після розправи відставить підсудного на Флориду. Суддя Елвін Сімміл заявив, що адвокат підсудного Лі Бейлі подав добрі причини того, що суд присяжних звільнив д-ра Копполіно. Цей самий адвокат недавно добився того, що в Огайо суд присяжних звільнив іншого лікаря д-ра Шепперда, який був оскаржений в убивстві своєї вагітної жінки.

ЗДА заперечили бомбардування цивільної дільниці Ганою

Сайґон. — Головна кватира американських збройних сил у Південному В'єтнамі проголосила комунікат, в якому стверджує, що летунські атаки, переведені 13 і 14 цього місяця проти військових об'єктів у Північному В'єтнамі, стосувалися залізничих рейок та ремізи вантажних авт в околиці північно-в'єтнамської столиці Ганой, але не самого того міста. У тому комунікаті стверджується на основі докладних зізнань всіх пілотів, що брали участь у тих бомбардуваннях, що ані одна бомба не впала на само місто. Деякі пілоти зізнавали, що бачили, як одна протилетунська ракета совєтського типу САМ впала на Ганой. Вся комуністична преса розписувалась широко про бомбардування вперше американськими бомбовиками цивільної дільниці північно-в'єтнамської столиці, при чому мало згинути коло 100 цивільних осіб. Совєти окремою заявою натаврували той здогадний налет та знову погрожували „добровільцями", які можуть поспішити з допомогою Північному В'єтнамові. Подібну заяву проголосив комуністичний уряд Польщі. Американські коментатори не виключають, що на терені, що його бомбардовано 13 і 14 цього місяця в найближчій околиці Ганою, у віддалі від кордонів міста від двох до п'яти миль, могли знаходитись також якісь мешкальні доми та що деякі цивільні північні в'єтнамці могли потерпіти від осколків протилетунських гранат і ракет, які падали на землю.

Франція стверджує, що вона залишається членом НАТО

Париж. — Французький міністер закордонних справ Моріс Кув де Мурвіль, який бере участь в нарадах Ради Атлантійського Союзу (НАТО), що тепер відбуваються в Парижі, заявив, що Франція не думає виступати з НАТО, як політичного союзу західніх держав. Однак він ще раз підкреслив, що Франція не визнає кляузулі про автоматичну участь у будь - якій війні, що її веcтиме будь - котрий член НАТО, якщо та війна не лежить в інтересах Франції і якщо Франція добровільно до неї не приступила. Тому Франція не бере участи в тих нарадах Ради НАТО, які стосуються спеціяльно військових справ. Пакт НАТО вигасає в 1969 році і тоді кожний член того найбільшого західнього військово - політичного бльоку може зголосити — за рік наперед — своє виступлення з НАТО. За заявою Мурвіля — Франція такого виступлення не зголосить. На тому самому засіданні в п'ятницю 15 грудня ц. р. державний секретар Дін Раск заявив, що ціла Америка, за вийнятком Гавайських островів, і ввесь Тихий океан — це „західнє крило" Атлантійського Союзу. Він звернув увагу, що Комуністичний Китай перевів уже 5 штучних ядрових вибухів і становить потенціяльну загрозу для вільного світу. Раск ствердив, що хоч Совєтський Союз не погоджується з американською політикою супроти В'єтнаму, проте це не перешкоджує продовжуванню політики „співіснування" між ЗДА й СССР.

10 ТИСЯЧ ДОЛЯРІВ НА ШЕВЧЕНКІВСЬКУ ФУНДАЦІЮ

Вінніпеґ. — Марія і Степан Янківські — власники відомого м'ясарського підприємства у Вінніпезі — склали 10 тисяч долярів на Шевченківську Фундацію. Ця велика пожертва панства Янківських не є ні першою, і, мабуть, не буде останньою.

ПЛЕБІСЦИТ В ЕСПАНІЇ

Претендент до еспанського королівського трону Хуан Карльос де Бурбон (справа) із своєю дружиною принцесою Софією віддають свої голоси в Мадриді під час всенародього референдуму в справі нової конституції.

СУЖА вшановує ред. Романа Купчинського

Ню Йорк. — Спілка Українських Журналістів Америки влаштовує в п'ятницю 23 грудня вечір присвячений творчості видатного українського еміграційного поета, прозаїка та фейлетоніста, публіциста і сеніора українських журналістів та останнього голови Товариства Українських Письменників і Журналістів в Західній Україні, як також попереднього голови Спілки Українських Журналістів Америки, — редактора Р. Купчинського. Вечір відбудеться в залі Літературно - Мистецького Клюбу в Ню Йорку. Початок о год. 7.30.

Ред. Роман Купчинський

У Вінніпеґу відбувся ювілейний з'їзд Колеґії св. Андрія

Вінніпеґ. — В суботу й неділю, 10 й 11 грудня 1966 р., відбувся Ювілейний З'їзд Колеґії Св. Андрія у Вінніпеґу для відзначення двадцятиліття існування Колеґії, як української виховної та наукової інституції. З'їзд відбувся в будинках Колеґії, на кемпусі Манітобського університету. На З'їзді, між іншим, були пороблені підсумки осягів Колеґії у ділянці народно-церковної та академічної праці у навчанні й вихованні нашої молоді протягом шкільних семестрів та на Літніх Курсах. Були також обговорені та намічені нові способи та нові пляни для дальшої праці Колеґії. Ректором Колеґії є о. д-р С. Савчук, а деканом Богословського факультету Митрополит Іларіон.

Помер творець славної Мікі Мавс — Волт Дісні

Лос Анджелес. — Тут у віці 65-ох років помер засновник великого підприємства, яке річно видавало на різні продукції 100 мільйонів дол., і яке вславилося в цілому світі славною Мікі Мавс — Волт Дісні. Крім Мікі Мавс, Дісні ще створив такі відомі кінові продукції, як Донелд Дак і Снов Вайт та Сім карликів. Дісні помер внаслідок злого обігу крови. Місяць тому він пішов до шпиталю, де йому оперували тумор на легенях. Він пішов до шпиталю, бо відчував болі на шиї, яку він був собі зранив під час спортової гри. Після того він знов пішов до шпиталю на лікарські оглядини. Ще перед смертю Дісні розбудовував своє мільйонове підприємство на Флориді, та творив нові кінові і телевізійні продукції. Його старший брат, 74-річний Рой Дісні, який є головою Продукції Волта Дісні, заявив, що буде продовжувати діло свого покійного брата Волта. Волт Дісні залишив свою дружину Лілліян та дві замужні доньки.

УКРАЇНЦІ У ВІЛЬНІМ СВІТІ

БЕНКЕТ НА ПОШАНУ ВЕРХ. АРХИЄПИСКОПА КАРД. Й. СЛІПОГО

Боффало. — Діловий Громадський Комітет міста Боффало, Н.Й. й околиці влаштовує святочний бенкет на пошану Верховного Архиєпископа Кир Йосифа Кардинала Сліпого, який відбудеться дня 19-го лютого 1967 року о год. 5-ій по пол. у залі Українського Дому „Дніпро" при 562 Дженессі. Очолює комітет д-р Григорій Метіль.

ТРАГІЧНА СМЕРТЬ МОЛОДОГО СТАРШИНИ — БОГДАНА САГАНА

В суботу, 9-го грудня ц. р. на шляху біля Ст. Кетеринс, Онтаріо, Канада авто, яким провадив абсольвент військової академії у Вест Пойнті, Богдан Саган, розбилося у наслідок аварії, викликаної ожеледою. Важко поранений, Богдан Саган помер 11 грудня в лікарні в Боффало. Покійний, молодий український патріот, член Спілки Української Молоді, старшина американської армії, був єдиним сином видатного культурного діяча та педагога, члена Центральної Виховної Ради СУМ, професора Ніяґара Фалс університету і політичного коментатора радіопередачі Василя Шарвана в Боффало, та співробітника „Гомону України", Зенона Сагана.

ЙОСИП РОМАНІВ — ПОЛКОВНИК КАНАДІЙСЬКОГО ЛІТУНСТВА

Саскачун. — Йосип Романів із Саскатуну найменований полковником канадійських повітряних сил. Він закінчив вищу школу в Саскатуні, закінчив курс літунства, як літун брав участь у другій світовій війні (в Англії, Індії, Бурмі). Після закінчення війни в Канаді закінчив інженерію та вищу школу літунства в Англії, в якій навчалось 60 офіцерів з Британського Коммонвелту. Пізніше його приділено до летунської бази „Салк Лейк Сіті" в ЗДА. Тепер він зайнятий в головному командуванні повітряної частини в Трентоні. Мирослав Романів — молодший брат Йосипа — має військовий ступінь майора канадійського літунства.

УКРАЇНСЬКА РІЗДВЯНА РАДІОПЕРЕДАЧА

Ню Йорк. — В рамках щотижневої української радіопередачі „Гомін України" буде переведена спеціяльна святочна програма з нагоди українського Свят-Вечора й Різдвяних Свят на радіостанції WEVD на хвилях 1330 AM та 97'9 FM — Ню Йорк, у п'ятницю, 6-го січня 1967 року від години 9-ої до 10-ої веч. Ціла година буде виповнена привітами, хоральними піснями-колядками та різдвяними українськими звичаями. Програму підготовляє та нею проводить радіовий коментатор та керівник щотижневої Української Радіопрограми „Гомін України" д-р Микола Сидор Чарторийський у Ню Йорку кожної суботи від 8:15 до 8:45 год. ранку.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ВІЙСЬКОВО-ІСТОРИЧНОГО ІНСТИТУТУ

Ню Йорк. — В п'ятницю 16 грудня ц. р. тут у домівці НТШ при 302 Вест 13 стріт відбудуться Загальні Збори Українського Військово - Історичного Інституту при НТШ в ЗДА. У програмі зборів вшанування пам'яті сл. п. проф. В. Калини, вибір керівних органів Інституту та устійнення праці на найближчий рік.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25. Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

Статті підписані їх авторами, не мусять відповідати становищу редакції.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N.J. 07303

Єдність в акції

Серед перебільшуваних з одного боку і применшуваних з другого різних суперечностей думок і поглядів у нашій громаді, дуже відрадним і надійним явищем треба вважати виявлену в останньому часі куди важливішу єдність, бо єдність акції, цим разом протестаційної у зв'язку з новою хвилею терору, арештів і засудів та інших шиканів комуно - московського окупаційного режиму проти українців на батьківщині, зокрема проти українських культурних діячів. Пропозиції такої акції були в різній формі та з різних наших громадянських і приватних кіл уже раніше, а Екзекутива Українського Конґресового Комітету цю правильну, корисну та конечну думку підхопила і на останніх нарадах минулої п'ятниці оформила в окрему постанову, в конкретні рішення і заклики перевести в усіх наших громадах найширшу акцію власне в цій справі. Два такі віча вже відбулися, насамперед в Нюарку минулої суботи, а опісля в сусідній Канаді, в Торонті минулого вівтірка. За ними підуть напевно численні інші, і в цій акції солідарно беруть участь всі, дослівно всі групи та угруповання, незалежно і не зважаючи на розбіжності думок та суперечності в поглядах на інші справи.

Сьогодні ще важко передбачити, яку практичну вартість матиме ця протестаційна, солідарна акція всієї української громади на північно - американському континенті для тієї справи, для якої її ведеться. Важко передбачити, чи самим заарештованим, засудженим та переслідуваним це допоможе. Але одне певне: світ про них довідається, і їхні гнобителі знатимуть, що ми можемо різнитись між собою у поглядах та думках, але ми одностайні в своїй рішучості робити все можливе, щоб допомогти нашому народові, щоб обстоювати його правду, щоб обороняти його перед усіми безправствами та шиканами збоку гнобителів. Ми можемо різнитися в поглядах на те, як краще й успішніше це робити, можемо навіть сперечатися і сваритись за це, але немає в нас двох думок і двох поглядів, що Україна повинна бути вільна і незалежна, що український нарід повинен сам бути господарем своєї землі і що УССР є тільки машкарою, параваном для продовжуваного окупантом гніту і народовбивства.

Різдвяне перемир'я у В'єтнамі

Несподівано Різдвяне перемир'я у В'єтнамі стало центром політичних дебат, що простягаються від Капітолю й Білого Дому у Вашингтоні почерез Ватикан у Римі до Сайґону, не згадуючи вже про кулюари Об'єднаних Націй, Ганой, Москву й Пейпінґ, також найближче зацікавлених в усьому, що стосується В'єтнамської війни. Відомо, що альянти у Південному В'єтнамі зразу погодилися на перемир'я, запропоноване комуністами, двічі по 48 годин, на Різдво й Новий Рік, додавши від себе пропозицію, на такий самий час припинити воєнні дії і в першому тижні лютого на традиційний буддистський новий рік — на що до цього часу не наспіла відповідь. Папа з свого боку запропонував сполучити всі ці три перерви в одну, що дало б перемир'я на 45 днів. Такий довгий час, сказав він, придався б для створення атмосфери, в якій тимчасове перемир'я можна було б перетворити у постійне, а перемир'я — у мир. Не згадуючи Папи, більш-менш таку саму думку висловив лідер демократичної більшости в Сенаті Майк Менсфілд в окремому меморандумі до Президента, додавши до того, що припинення дій мало б початися одночасно з припиненням довозу нових військ на театр війни.

Але і Папа Павло VI, і сенатор Менсфілд не поставили точки над „і": хто властиво мав би те перемир'я проголосити, і чи була б бодай мінімальна ґарантія, що воно не буде нельояльно використане будь - котрою стороною для скріплення своїх позицій у В'єтнамі? З практики відомо, що Америка аж надто точно притримується своїх міжнародних зобов'язань, — і так само відомо, що комуністи — російські, китайські чи в'єтнамські — використовують кожну нагоду, щоб підписані ними міжнародні договори ламати, обминати, підривати. Тому, мабуть, становище американського Уряду правильне: він, як сказано в заяві речника Білого Дому, готов погодитися на кожне перемир'я, яке буде узгіднене в подробицях у безпосередніх переговорах з комуністичним противником. А що комуністи не виявили досі бажання переговорювати з Америкою і Південним В'єтнамом в будь-якій справі, то дуже сумнівно, чи підхоплять вони американську пропозицію щодо поширення Різдвяного й Новорічного перемир'я.

Д-р Б. Шебунчак

ОБ'ЄДНАНО ПРОТИ ТЕРОРУ Й НАСИЛЬСТВА

(Слово на зібранні-протесті проти арештів і судів в Україні)

Приводом, глибокою трагічною причиною нашого сьогоднішнього зібрання є арешти й засуди українських молодих науковців, письменників, поетів. З преси, з численних перевірених вісток, з листів від наших найближчих, які залишилися вдома, знаємо, що в останніх місяцях арештовано, засуджено і кинено на довгі роки в тюрми й табори десятки людей. Судили їх таємними судами, при закритих дверях або просто без суду, позбавляючи можливости творити, вчитися, вчити інших.

Арештовано й покарано їх роками тюрми не за якісь злочини, не за провини проти суспільности, суспільного ладу й порядку, але за те, що вони поважилися мати свою власну думку, що мали відвагу висловлювати ті думки, а дехто з них мав мужність боронити їх до кінця. Власне за прикмети що їх найвище цінують у світі, у нас, в Україні, окупант карає тюрмою. Бо думку може мати тільки він, а всі інші мають йому потакувати.

Трагізм цих подій побільшує факт, що арештовані люди молоді, які недавно вийшли з високих шкіл, а дехто з них просто з університетської лавки опинився в найтяжчих умовинах большевицьких тюрем. І ми не можемо, не смімо мовчки пройти попри ці трагічні події й не зареаґувати на них, не запротестувати, не протиставитися їм чинно. Нашим моральним обов'язком, найглибшою людською повинністю є стати в їхній обороні. Ми не смімо мовчати, коли наш брат неповинно карається аж у таких умовах. Хай знає цілий світ, хай знає насамперед наш ворог, що, без огляду на кордони й моря, без огляду на ланцюги гір і океани, які ділять нас — ми одне тіло й одна душа. І стоятимемо разом аж до перемоги.

Історія повторюється. Саме тепер зближається століття подібних подій у житті українського народу. Тільки тоді, майже сто років тому, менше рафінований і менше перфідний ворог - русифікатор кидав нашому народові у лице: „Не было, нет і быть не может!" А тепер навчений історичним досвідом, обережний, але завжди той самий імперіяліст вбирає ту саму ідею, те саме прагнення жити й рости коштом інших у замасковану теорію „злиття націй". Два різні вислови, але ціль та сама. І коли ми читаємо сьогодні т. зв. Емський указ царя Олександра II, то бачимо не аналогію, а цілковиту ідентичність двох Росій: царської і большевицької. Цар заборонив ввозити із-за кордонів імперії українське друковане слово. А деяким поетам і письменникам, що їм присвячений сьогоднішній вечір, власне те саме закинули большевики й кинули на роки у тюрми. Не думайте, не поширювали вони, не читали революційну літературу, підпільні листівки. Ні! Поезії і прозу, критичні статті і розгляди про науку, мистецтво. І цікаве: ми не чули ні одного випадку, щоб за таке судили в Росії росіян, хоч там читають багато більше закордонної російської літератури, як в Україні української. Але це щось інше: вони ж — росіяни, а що вільно їм, за те саджають у тюрми наших братів.

В царському указі забороняється друкувати українською мовою будь - які наукові матеріяли, а по - українськи можна друкувати тільки історичні пам'ятки. А при большевиках і математика, і фізика, і астрономія, і філософія — все застережене лише для російської мови. За малощо не п'ятдесят років большевицького панування в Україні минулого року вийшла перша книжка українською мовою з астрономії, але написана такою україно-кою мовою, що часом не розбереш, чи це українська, чи попсована російська мова. В царському указі вимагалось: коли вже щось буде друковане по - українськи, то мусить бути друковане за російським правописом. У большевиків те саме, тільки спритніше: зблизити українську мову до російської, уподібнити, щоб потім легше було злити.

Большевики, як бачимо, не вигадали нічого нового. Та й успіхи їх будуть такі ж самі, як і в царів, їхніх попередників. Бо ні людина, ні тим більше нарід не дадуть себе звести нанівець, не приймуть на себе ролі покірного, слухняного раба. І з рідної землі, з народної гущі виростають парості нового, кращого.

Власне ми є свідками цього в Україні. Ми бачимо, як на знівеченій землі появляється один, другий, а там цілі групи молодих творців, що підносять свій зір угору. Вони вживають езопової мови, вони складають гірку цанину, вставляючи в свої книжки, статті нікому непотрібні й недоречні вставки про комуністичних святців, про червоного пророка Леніна, вони примушувані на кожному кроці обляпувати болотом минуле й теперішнє свого народу і писати про „передовий російський нарід". Але відкиньте увесь цей намул, цей бруд — і побачите чисту, джерельну творчість, мистецьку красу, любов до людини, до рідного народу й рідної землі.

І саме за це кинено в тюрми тих, кого згадуємо ми сьогодні. Їх нищать, але за ними приходять нові. Ось як бідкалася у своєму виступі на з'їзді Спілки Письменників, що відбувся недавно в Києві, Ірина Вільде: „Після війни наш літературний процес... був трохи засмічений всякими шукачами екзотики... що паплюжили світлі поривання людей тієї землі, деколи прикриваючи їх боротьбою за національне й соціяльне визволення... Багато сказано й ще буде мовлено про нашу молодь... творча молодь чомусь абстрактно дивиться на життя, крізь мариво своєї фантазії..."

Так говорила колишня письменниця, а тепер пропаґандистка й аґітаторка, а ми розшифруймо її закодовані слова. І прочитаємо, як цілий літературний процес пробував визволитися з пут партійних, московських прикажчиків, а творча молодь, вже не одиниці, а ціла історична верства, шукає власних шляхів у життя і власних засобів у творчості.

У житті народів зчаста письменники, поети, мислителі переймають ролю провідників народу. І наш нарід був виведений з духового рабства поетом Шевченком, набирався сил, розвивався, визрівав від полум'яних слів Франка, гартувався мужньою музою Лесі Українки. Власне вони, володарі різьблених строф, очолили історичний розвиток народу, започаткували нову епоху в його житті, новий поступ і здвиг.

А може історія повторюється сьогодні?

М. Бараболяк

ПРО ЄДНІСТЬ: НІМЕЦЬКИЙ КАЗУС

II

Але появилась сивина на голові декого з нас, і дехто став очунювати із романтики. Дехто почав ставити собі запити: чи це дорога до мети? Чи це єдина дорога? Чи єдиноправильна?

Ми стали помічати, як інші народи, що опинились під московською окупацією, стали оживати і підносити голову. Ми шукали подібних познак в Україні. Стали вдумуватись у цілість політичної дійсности шістдесятих років. Відкрили, що вона зовсім не та, як була в сорокових роках. Змінились також у світі методи політичної боротьби. Ми все говоримо про зброю... Яку зброю? Що нині зуміли досягти зброєю ті, які її мають у руках, навіть атомову?

Політична зручність, впливи, розумна, достосована до умов хвилі, пропаґанда стають теж засобами. Використання політичних коньюнктур, частинні досягнення, як ступні на дорозі до дальшої, остаточної мети. Люди, що їм такі думки приходять в голову, не мають ясно скристалізованих програм, як у нових умовах можна було б досягти цілі, хоч може обмежені в засягу; але ясно здають собі справу з того, що спільним, зорганізованим зусиллям можна щось досягти. На всякий випадок треба пробувати нових доріг, хоч би для заспокоєння своєї совісти, що не занедбали того, що диктував їм розум, хоч і не серце.

Чи не іронія, що такі люди революціонізують політичну думку, а давні революціонери стають консерватистами? Бо чи не найкрайніший це консерватизм триматись уперто метод, що так героїчно випробовувались двадцять п'ять років тому? І вірити, що історія дослівно повториться? І вірити, що буде нагода знову ті ж методи стосувати!

Може й буде. Хочемо вірити, що буде. Але що, коли мине ще 20 років і нагода не повториться? Як переконати тих, що бачать, як західній світ працює над петрифікацією „статусу кво"?

Що трагічне в ситуації? Що політичний ідеалізм, який ми викеліяли у підпольських умовах, перейшов у психозу і що таврує кожного, хто хоче не то пробувати, але підносить можливість стосування інших політичних метод, змінові-ховцем, опортуністом, а навіть зрадником. Це доводить до політичного імпасу. Він грізний, бо заторкує політичне мислення, а без мислення не може бути ні політики, ні політичної акції. Що може нас вивести з того імпасу?

Тільки щира, серйозна і поважна дискусія. Діялог. Діялог і дискусія, сперті на глибоких студіях політичної дійсности у цілому світі, а в Україні зокрема. Гасла, хоч які сприйнятні для серця, тут нічого не вдіють і нічого не направлять. Треба переконування, логіки і здорового арґументу. Ми, які тут, в ЗДА, хочемо щось діяти, не можемо також забувати про офіційну політику Державного Департаменту, коли хочемо в рамах американської зовнішньої політики щось досягнути для нашої Батьківщини.

Були часи, коли ми будували нашу політику, не прочитавши навіть „Майн кампфу". Нині наші політичні обрії тут, на еміґрації, дещо поширились. Ми коли ще не навчились дечого, то маємо нагоду навчитися. Політика — це наука і мистецтво. Вчімось і одного і другого.

Наведені вище думки німців про вагу альтернативних ідей і програм на дорозі до здійснення актуального національного ідеалу повинні нам дати дещо до думаня.

Політична єдність — шляхетна справа. Але та єдність, чи радше повна співпраця, може прийти у нас лише після ясного визначення у взаємній серйозній дискусії пунктів наших розбіжностей, встановлення, в чому погоджуємось, а в чому ні, і чому. Щойно після того може прийти погодження на одну з альтернатив, хоч можна сумніватись, чи така „єдність" побажана. Чи з виховних мотивів не краще дати обом альтернативам свободу виявитися і виказати їх доцільність та практичність у дії.

Німці, з'ясувавши в останніх тижнях альтернативи своєї політики, доручили ресорт зовнішніх справ В. Брандтові, мабуть, даючи йому нагоду спробувати політичну лінію іншу, як та, яку вони стосували від дня повернення їм незалежности. Пам'ятаймо, що вони не менші націоналісти, як українці, але не вагаються шукати нових доріг до мети, коли старі виявились неуспішними.

Не біймося і ми нашої „опозиції", коли її можна так назвати, пам'ятаючи, що недостача опозиції більше нещастя, як „воювання" з нею. Це воювання — доказ живучости і надія на успіх.

(Кінець)

ПАШПОРТ, ПІДПИСАНИЙ МИХАЙЛОМ ГРУШЕВСЬКИМ

I

Проминуло сторіччя з дня народження Михайла Грушевського — великого українця, наукова і громадська діяльність якого дали підставу для творення новітньої історії України. Але цих великих роковин українці у вільному світі не відзначили гідно, не зуміли використати сторіччя народження першого президента Української Народної Республіки для пропаґування домагань на державне існування українського народу. Тоді як недавні святкування роковин Шевченка викликали ентузіязм серед української громади у вільному світі, роковини Грушевського не знайшли в ній широкого відгуку.

Діяльність цих двох великих українців для національного відродження України поєднується і взаємно доповнюється. Шевченко зрушив сумління приспаного віковою неволею українця, відшукав живу душу в українській людині і промовив до неї щирим поетичним словом. Грушевський дав наукову підставу для українського національного відродження, визначив історичне місце українського народу між народами світу і громадською та політичною діяльністю обороняв це місце аж до встановлення власної української держави, першим президентом якої був він вибраний.

Щире, задушевне слово Шевченка знайшло розумного і відданого наслідника в Михайлові Грушевському. Це Шевченко запитував своїх живих, мертвих і ненароджених земляків у „Посланні": Хто ж ви такі? — і з усмішкою заявляв, що для відповіді на це питання треба вченого німця. В Михайлі Грушевському Україна видала свого вченого, який сказав за ввесь український нарід, хто він такий і який його рід. „Історія України-Руси" — це той документ, який став пашпортом всього українського народу, який визначив наше походження, наше національне „я".

Поява цієї десятитомової книги — це була історична подія великого значення, після якої вже годі заперечувати існування українського народу. Михайло Грушевський побудував першу наукову схему історичного процесу життя українського народу. Шістдесят років тому, коли вийшов у Львові перший том „Історії України-Руси", критика зразу високо оцінила його працю, заявляючи, що цією книгою автор дав своєму народові найсильнішу зброю, яку тільки можна дати.

Михайло Грушевський на основі археологічних, етнологічних, антропологічних, як також мовних і фольклорних дослідів вивів життя українського народу від найдавніших, доступних науковому дослідженню початків, послідовно відтворивши життя українців від V сторіччя нашої ери. Переконлива сила наукового викладу Грушевського така велика, що навіть деякі представники російської історичної науки — як заявляє проф. О. Оглоблин — мусіли визнати наукову правдивість його схеми історії України як самостійного історичного процесу українського народу.

Вже саме авторство першої української історії — оцієї біблії українського народу — забезпечує Михайлові Грушевському перше місце в українському національному пантеоні. Але Грушевський не тільки вчений дослідник. Вистачить лише побіжно перейти його життєпис, щоб переконатись, якого всестороннього діяча видала українська земля в цій невеликій на зріст постаті.

Михайло Грушевський походив із давньої духовної родини, що свої початки виводить з козаччини. Народився він на окраїні України, в місті Холмі, куди його батька Сергія, відомого на той час славіста, перевели на працю в місцевій гімназії. Середню освіту Михайло Грушевський здобув на Кавказі, в Тифлісі. Перебування в цьому далекому від рідної землі місті викликало у вдумливого юнака глибоку тугу за Україною, тугу, що її підсилювали оповідання батьків і щорічні відвідини батьківщини під час літніх вакацій. Мрією молодого Грушевського було жити у столиці України.

Ця мрія здійснилась, коли, закінчивши з блискучим успіхом тифліську гімназію, Грушевський вступив до Київського університету на історично - філологічний факультет. Тут під керівництвом історика Володимира Антоновича здобув він глибокі знання в ділянці історії України.

Ще в гімназії Михайло Грушевський, надхнений бажанням служити своєму народові, мріяв стати письменником. Вислідом його літературної діяльности була збірка оповідань. Але в Київському університеті запало інше рішення, і Грушевський став істориком, вже студентом виявивши не абиякі досягнення в цій ділянці.

Наукові праці молодого вченого забезпечили йому наукову кар'єру. В 1894 році Грушевський, на рекомендацію проф. Антоновича, залишив Наддніпрянську Україну, де знялася нова хвиля переслідування українців, і переїхав на посаду професора історії України у Львівському університеті.

У Львові — в той час осередкові українського культурного життя — Грушевський розгорнув велику роботу. Він не тільки професор університету, але також голова Наукового Товариства імени Шевченка, керівник і редактор низки наукових видань, душа й організатор усієї наукової діяльности в цьому місті.

Т.

Совєти збільшують видатки на військо

Москва. — Совєтський уряд проголосив, що він збільшить на 8.2% свій військовий бюджет, який становив 13.800.000.000 дол. Новий військовий бюджет СССР становитиме кругло 16 більйонів дол., а загальний совєтський бюджет по стороні видатків виказуватиме 121,900.000.000 дол. Західні коментатори стверджують, що не можна брати буквально того що большевики говорять про свої видатки на збройні сили, бо найменше половина тих видатків замасковна під різними іншими позиціями, як „наукові досліди" „промислові інвестиції" і т. п. Офіційно совєтський уряд оправдує збільшення своїх видатків на ,оборону" арґументом, що „зростає активність аґресивних сил імперіялістичних держав".

Микола Куліш

ПОДОРОЖ „НА ПАЛЕЦЬ"

2.

Нарешті комарі, махаючи кривавими помпами, гордо залишили побоєвище. Напевно вони думали, що не варто було висилати аж таку кількість винищувачів проти двох марних людських істот. Вистачило одної ескадри — десятьох комарів, і ми самі покінчили б з собою, намагаючись їх відігнати. Покусані, ми все таки заснули.

Ранок привітав нас золотим промінням, що пробивалося крізь зелене шатро лісу.

Розклеївши очі, з зацікавленням розглядаю околицю. Над головою бачу три зелені листочки, що приязно колишуться на вранішньому вітрі. Ще п'ять хвилин дискутую сам із собою, чи можливо, щоб це було „пойзен айві", коли чую страшний крик, і мій товариш, очевидно, теж завваживши подібні листочки, раптом підлітає на десять стіп угору, махаючи руками, як птах.

Пакуємо наплечники і, брудні та нечесані, виходимо на дорогу. Перечекавши десять хвилин на приязних водіїв, сідаємо до авта туристичної родини, що подорожує східнім узбережжям. В ньому їде чоловік з трьома дітьми, а в другому авті, що їде слідом — жінка з двома. Це вони так розлучилися, щоб був спокій. Їдемо з ними аж до Боффало. На „рест ерія" поснідали гарячою кавою та пампушками, помилися, причесалися і знову стаємо на „трувеї" з надією, що нас підберуть і завезуть аж до самого Олбані.

Здалеку блищить новий блакитний „форд". Миттю підносимо пальці вгору і так само миттю опускаємо. Водій має на голові поліційний капелюх! Хоч ми не бажаємо зустрічі з поліцією, він спиняє авто і приязно кличе нас до себе. Після приємної розмови з ним, ми переконуємось, що куди краще йти пішки триста миль будь-якою дорогою, ніж „трувеєм"...

Висловивши декілька компліментів на адресу поліцая та розглянувши мапу, ми спрямували до дороги число 20, що йде паралельно з трувеєм до Олбані. І тут почався етап нашої прогулянки, про який згадуємо з найбільшою прикрістю.

Йдемо дорогою, по якій, здається, зовсім не їздять авта, хіба якийсь нещасливець потрапить на неї, шукаючи собі біди. Називається вона Соняшний Бульвар. І справді, сонечко пече так, що рясний піт ллється з нас, як з відра. Однострої перемокли, а наплечники видаються тими головами, що їх Марко Проклятий носив у своїй торбі.

Очевидцями нашої муки були корови, що, лежачи в тіні дерев, напевно дивувались, якого дідька ходимо ми по розтопленому асфальту. Кожний наш крок залишав слід, і до черевиків п р и к леювалися кавалки смоли.

З годину йшли тим проклятим Соняшним Бульваром, бажаючи всяких приємностей поліції, стейтовій адміністрації і тому, хто будував цю дорогу. Врешті вийшли на двадцятку. Тут відпочили й знову простягнули свої пальці в непорушну спеку. Авто за автом проносилось повз нас, не зупиняючись. Отак, стоячи, мали ми нагоду простудіювати всякого роду драйверів і поділити їх на різні категорії:

Перша: „Їду просто, нікого не бачу". Це той водій, що дивиться перед себе і вдає, що вас не бачить. Переважно їде не сам. Але й той, хто їде з ним, так само вас нібито не бачить. Можете стояти при дорозі, махати прапором, коли й зверне голову у ваш бік, то дивиться не на вас, а крізь вас.

Друга. „Ти дивись, пластуни, га-га!" Це найбільш іритуюча категорія. До неї належать усі ті, що нібито ось-ось зупиняться, але насправді вони сповільнюють біг лише для того, щоб на вас з цікавістю поглянути. Вони сміються, показують щось пальцем, часом відчиняють бічне віконце і кричать: „Стюпід бойскавт!" Після того швидко зачиняють вікно і віддалюються. Для таких випадків ми мали стандартні відповіді,але тут не місце їх повторювати.

Третя: „Сорі, я повертаю направо". І справді, повертає праворуч, але... за яких сто-триста миль від того місця, де ви стоїте.

Четверта: „Я паркую". Авто сповільнює біг і водій усміхається. Ви, шалено поспішаючи, біжите до авта з тими проклятими наплечниками захекані, пристаєте біля нього. Водій висідає і на запит: „Як далеко ви їдете?" — відповідає: „Сорі, я паркую". Зустріч з тією категорією водіїв може бути фатальною. Категорій є більше, але ці чотири ми зустрічали найчастіше.

Отож, постояли ми під палючим сонечком приблизно годину, аж нарешті підвезли нас дві пані, що їхали на „шапінґ" до поблизького містечка. Вони казали нам, що підвозять нас лише тому, що нагадуємо їм їхніх синів, які перебувають на студіях.

У маленькому містечку довелося нам почекати ще якийсь час, аж молода дівчина, під хатою якої ми стояли, вийшла на розмову, винісши нам дві курячі лапки, лімонаду й пампушок. Вона навіть запрошувала нас зайти до хати, але ми відмовились, бажаючи якнайшвидше вирватися з того містечка.

Цього разу трапився нам сержант, ветеран другої світової і корейської воєн. Довідавшись, що ми українці і не любимо москалів, порадив нам записатись до армії і поїхати до В'єтнаму битись. Ми запевнили його, що як лише вернемось додому, негайно це зробимо. З полегшею вискочили з його авта, боячись, що завзятий сержант підвезе нас на рекрутський пункт — „драфт борд".

А тоді, на наше велике здивування, взяв нас до свого авта мурин, який разом з жінкою, що займала три чверті переднього місця, та вісьмома дітьми прямував до Рочестеру. Їдучи сімдесят миль на годину, він раз-у-раз обертався до заднього сидження, де ми сиділи на дітях, а діти на нас, і пропонував пиво та папіроси.

Їзда з цим бідним мурином у старому авті з масою дітей та жінкою була найприємнішою з усієї прогулянки, бо вся родина ставилась до нас, як до бажаних гостей. Недовго ми їхали з ними, але тої їзди ніколи не забудемо.

(Продовження буде)

Протоархимандрит ЧСВВ о. Атанасій Великий на поштовій марці Ватикану

Рим. (о. В. Г.). — Ватикан видав серію поштових марок з нагоди закінчення Другого Ватиканського Вселенського Собору. Замітною для українців є поштова марка за 55 лір, бо серед осіб на ній зображених є о. Протоархимандрит Атанасій Великий, ЧСВВ, Верховний Настоятель Василіянського Чина.

Згадана поштова марка представляє св. Літургію яку Папа Павло УІ відслужив 18 листопада 1965 р. в сослуженні 12-ох Головних Настоятелів Чинів, як Отців Собору, 13-ох знавців, наукових дорадників Собору й одного пароха. Папська Св. Літургія була відслужена в базиліці св. Петра в Римі в часі восьмого публічного засідання Собору, на якому були проголошені: „Про Боже Об'явлення" та декрет „Про апостолят мирян". Одним із тих, що сослужили з Вселенським Архиєреєм Службу Божу був Протоархимандрит Василіянського Чина, повноправний Отець Собору, який при престолі в часі папської Служби Божої був представником східнього черецтва. Він був третім з ряду сослужителем і на поштовій марці Собору стоїть третій праворуч від Папи Павла УІ. Протоархимандрит А. Великий, ЧСВВ, був іменований Папою Іваном XXIII у 1960 р. на секретаря Підготовчої Комісії „Для Східніх Церков", а з початком Собору іменовано Його на секретаря Соборової Комісії для Східніх Церков. Коли ж Генеральна Капітула Василіянського Чина обрала його верховним настоятелем Чина, то він одночасно став силою свого уряду Отцем Собору, що разом з усіми Єрархами католицької Церкви мав право голосу на Соборі та підписував всі ухвали Собору. Всесв. о. А. Великий, ЧСВВ, як Отець Собору, був тричі зголошений до слова на пленумі Собору, про що заповідав Генеральний Секретар, на теми: „Про релігійну свободу", „Про Церкву в сучасному світі" та „Про місійну діяльність". Хоч з різних формальних причин о. А. Великий, не міг виступити на Соборі, то він склав свої внески до відповідних Комісій у письмовій формі. Як Секретар Соборової Комісії для Східніх Церков, о. Великий на першій сесії (27-го листопада 1962 р.) реферував схему Східньої Комісії „Про одність Церкви: щоб усі були одно" і був головним автором декрету „Про Східні Католицькі Церкви" та цієї частини декрету „Про Екуменізм", що є присвячена східнім, нез'єдиненим Церквам. Не диво, отже, що Всесв. о. Великий ЧСВВ одержав слова найвищого признання та подяки по закінченні Собору від Папи Павла VI.

Всесв. о. А. Великий ЧСВВ був іменований Папою Павлом УІ у липні 1963 року на Консультора Священної Конґреґації для Східніх Церков, а в квітні 1964 р. на Консультора для ревізії церковного латинського права.

Соборова поштова марка, на якій третьою особою праворуч від Вселенського Архиєрея є о. А. Великий ЧСВВ, є червонавої барви та має напис: „Концілюм Екуменікум Ватіканум II. А. МСМЛ ХУ Перактум. Посте Ватікане Ль. 55." Собор Вселенський Ватиканський II, Р. 1965 закінчений".

Ню Йорк, Н. Й.

ЧОТИРИ РОКИ В НОВОМУ ХРАМІ.

В неділю 20-го листопада Українська Православна Парафія Всіх Святих, 206-208 схід, 11-та вул. відзначала Четверту річницю перебування в новому приміщенні, яке куплено 1962 року.

Святкування розпочалось в переповненій Церкві Соборною св. Літургією, яку очолював Високопреподобний о. архимандрит Андрій Кущак в сослуженні о. доктора Семена Гаюка — настоятеля Парафії і отця протопресвітера Іван Ткачука. Гарно співав парфіяльний хор під упрвлінням диригента п. Дідуха.

Після Служби Божої о. архимандрит сказав глибоко змістовну проповідь. Присутніх запрошено на спільний обід до парафіяльної залі, де вже були приготовані столи, заставлені українськими стравами, що їх приготували сестриці Пречистої Діви Марії. На обіді були присутні високопреподобні отці, що відпрвляли Соборну св. Літургію, всі тростисти і члени параф. уряду на чолі з головою п. М. Сосницьким та понад 200 осіб гостей. Обов'язки тостмайстра виконував п. Ів. Макарик — рекордовий секретар громади.

Під час обіду було багато промов. Присутні гості складали пожертви на відбудову і прикрашення храму. Зібрано поверх двох тисяч долярів.

Потрібно відмітити, що за чотири роки, рахуючи від першого Богослуження в новонабутому приміщенні, що совершалось 2-го грудня 1962 р., громада Всіх Святих під душпастирською опікою о. доктора С. Гаюка і під керівництвом параф. уряду виконала велику працю: відремонтовано і приведено до належного вигляду Храм та сплачено велику частину боргу. Ми віримо, що наша громада йтиме до нових досягнень ще з більшим успіхом.

Г. Ярош

Ню Йорк, Н. Й.

КУПЕЦТВО МЕТРОПОЛІЇ ВІДЗНАЧИЛО СВЯТО ПОДЯКИ

Вже в традиції нашого купецтва Метрополії ввійшло сходитися в Дні Подяки й спільно в родинній купецькій атмосфері провести це Свято.

24-го листопада Союз Укр. Купців і Підприємців в Ню Йорку відбув свої чергові Ширші Сходини в Народному Домі із „обов'язковим" індиком. Голова СУКіП Ярослав Пастушенко привітав зібраних з нагоди цього небуденного свята так для Америки, як і для нас. Господарем вечора був Роман Крупка, який вміло забавляв гостей під час „вечері з індиком".

З доповіддю про „Сьогоднішні економічні проблеми" виступив молодий економіст п. Богдан Кекіш, заступник президента „Мудіс Інвесторс Сервіс". Прелегент узалежнив сьогоднішні економічні умовини країни від в'єтнамської війни, а впарі з цим акцентував інфляційні симптоми. Останній стан біржі відзеркалює саме цю тенденцію. Наш молодий економіст, який в скорому часі осягнув завдяки своїм здібностям позицію керівника господарської політики цієї великої інвестиційної компанії,— тепер робить докторат в Нюйорському Університеті. Купецтво Метрополії бажало п. Б. Кекішеві ще кращих успіхів в його праці.

Зібране купецтво з родинами мало змогу оглянути вперше фільм нашого молодого кінового продуцента п. Ярослава Кулинича „Номінація Верх. Архиєпископа Йосифа Сліпого на Кардинала в Римі, в лютому 1965 року". Цей кольоровий фільм зробив сильне враження на присутніх. Ще довго після „офіційної" частини присутні гуторили про різні бізнесові справи й доцільність таких сходин, про ролю клича „Свій до свого" та примінення його серед нашої спільноти.

рк

Резолюції протестаційного зібрання в Нюарку 10-го грудня 1966 р.

1) Свобода творчости як і свобода думки та слова належать до найголовніших прав людини. В Україні російські комуністи не лише заперечують це природне право кожної людини, але й переслідують та ув'язнюють тих, що посміли висловито власну думку.

2) Ми протестуємо проти цього. Ми взиваємо всіх, кому дорогі людські права та гідність людини, протиставитися рішуче цьому насильству та стати в ряди активних борців за свободу вислову та творчости.

3) Большевицькі окупанти звернули вістря свого переслідування особливо проти української молоді, щоб таким чином позбавити український нарід у близькому майбутньому його провідної верстви, щоб забезпечити своє панування в Україні. Як між двома світовими війнами вони з жорстокою послідовністю знищили тисячі найкращих провідних людей у всіх галузях нашого життя. Як передтим так і тепер остаточною їх ціллю є знівечити український нарід біологічно і розгромити його духово.

І тому ми всі, без вийнятків, мусимо протиставитися цьому. Смертельній загрозі з боку Москви ми мусимо протиставити один, спаяний, непохитний національний фронт.

4) Ми домагаємося негайного звільнення всіх заарештованих большевиками поетів, письменників, учених, культурних робітників. А наші компетентні громадські чинники взиваємо покликати до життя Всегромадський Комітет Допомоги Політичним В'язням під большевиками. Закликаємо все громадянство причинитися всіми можливими засобами до покращання долі арештованих, засуджених, переслідуваних.

5) Боротьба проти терору й насильств під большевиками є спільним завданням усіх людей. Через те наші провідні люди й установи повинні робити безперервні зусилля, щоб включити в оборону прав арештованих і переслідуваних якнайширші кола і поза нашим громадянством.

Президія Протестаційного Зібрання

д-р Б. Шебунчак, д-р О. Ренетило, проф. Е. Федоренко

Ню Йорк. Н. Й.

ДОПОВІДІ В 83 ВІДДІЛІ СУА

23-го жовтня та 6-го листопада в Народному Домі відбувся цикл доповідів, запланованих 83-ім Відд. СУА під протекторатом Окружної Ради СУА в Ню Йорку.

Ціль цих доповідів, або т. зв. виховного семінара, — насвітлити проблеми виховання української молоді в сучасних обставинах та ознайомити наше суспільство з практичними застосуваннями науки психіятрії в нашому щоденному житті, а зокрема у вихованню наших дітей.

Доповідачами виховного семінара були запрошені гості: відома нам всім мґр. О. Кузьмович, д-р В. Ленець та д-р Г. Самотулка.

Теми, які вибрали собі доповідачі, були цікаві та актуальні для нашого суспільства.

Всі ми шукаємо, або повинні шукати, відповіді на такі питання: як найліпше виховати наших дітей, яке місце зайняли ми або могли б зайняти в країні, яку ми вибрали собі за другу батьківщину, як улегшити собі, членам нашої родини а зокрема нашим дітям, життя, та як правильно та доцільно скерувати їхнє молоде життя.

Та як сумно було побачити на залі таку маленьку дрібочку нашого суспільства . . .

Як завжди, наша укр. мати, таки знайшла вільний час та прийшла, щоб ще раз почути, яку важну ролю відіграє вона в родині. Але де ж були ті наші розумні та відважні чоловіки? Чи вони вже в дійсності не мають ніяких проблем? Тільки три представники чоловічої статі своєю присутністю на виховному семінарі виявили бажання зрозуміти всі труднощі виховання. Чи ж тут не знаходимо відповіді на те, чому у нас „панує" матріярхат.

Д-р Самотулка та д-р Ленець у доповідях підкреслювали дуже важне питання, а саме, становище батька в родині та вплив його на дітей, зокрема хлопців.

Хотілося б мені почути голоси представників чоловічого роду, чи не думають вони, що було б доцільно щоб СУА започаткував виховні семінари в усіх наших чоловічих організаціях і товариствах?

Кінчаючи свої міркування, дозволю собі від імені 83-го Відд. СУА подякувати нашим доповідачам: мґр. О. Кузьмович, д-р Ленцеві та д-р Самотулці, які мали добру волю приїхати до нас та поділитися з нами своїми думками; нашим шановним гостям, які знайшли вільний час та поцікавилися виховним семінаром; голові ОР СУА пані О. Рак, та голові 83-го Відд. СУА пані В. Бачинській, які займалися влаштованням виховного семінара.

Н. С.

Ще про „Рідкісний" Ювілей"

У 230-му числі „Свободи" з 13-го грудня в дописі під заголовком „Рідкісний Ювілей" (з нагоди 60-ліття священства о. Дмитра Мигоцького) пропущено три слова. Правильний текст допису п. О У. має звучати так: „Разом з отцями Василіянами на прийнятті був і о. Христофор Войтина, ЧСВВ, — односельчанин о. Ювілята; Був там також парохіянин зі Шибалина, якого о. Ювілят хрестив та вінчав у Ню Йорку".

З НАШИХ БУДНІВ

ДОВГОЖДАНИЙ ДАРУНОК

До нашого почесного голови Спілки Українських Журналістів, Романа Купчинського, завітав св. Миколай цим разом за новим стилем, бо ще два тижні тому приніс йому і поклав під подушку його ж таки власний твір — тількищо надруковану у видавництві „Червона Калина" поему „Скоропад". На появу цієї, можна б сказати, героїчно-комічної епопеї, присвяченої леґендарному вже сьогодні Лицареві Залізної Остроги, Цяпці-Скоропадові, довгенько ждав і сам шановний автор, і вся читацька громада, — не менше, не більше, тільки 45 років!

Як довідуємось з післяслова, твір був первісно написаний ще в 20-их роках, але десь затратився в післявоєнній суматосі, і наш достойний голова доконав направду небуденного подвигу, відтворивши на еміґрації в Німеччині, а потім у ЗДА, наново свого „Скоропада". Ну, зате книжка вийшла на славу заслуженому ще з львівських часів видавництву „Червона Калина", в пишному, люксусоому оформленні, в багатокольоровій обгортці та з чудовими ілюстраціями роботи мистця Едварда Козака, — який, зараз після автора, теж заслужив собі на відповідний свято-миколаївський дарунок...

Отож, ходять по Ню Йорку і в Джерзі Сити фантастичні, просто, вістки чи то пак леґенди, що так автор книжки, як і її ілюстратор, дістали навіть гонорари, і то не символічні, а конкретні... Розуміється, гонорар українського екзильного письменника, Романа Купчинського, ніяк не може рівнятися з гонорарами, що їх, наприклад, дістає американський письменник - мільйонер, Труман Капоте, автор бестселлера „Ін Кул Блад". Це ж він дозволив собі недавно запросити на баль в шикарному Плаза Готелі в Ню Йорку 540 гостей, артистичної, фінансової й дипломатичної знаті з цілого світу, в тому числі два дозени баронів, графів, князів і магараджі...

Гай, гай, милий Ти мій Боже! Багато води прокотиться в Дніпрі і в Дністрі, в Тисі і в Дунаї, поки свобідна й незалежна Україна (дай, Господи, її діждатися!) матиме свого письменника-мільйонера! Ой, ви, музи-богині, подаруйте повну пригорщу фантазії, щоб хоч виснити, а хоч уявити собі, як то наш майбутній колеґа по фаху виглядатиме, — чи так, як нормальний русич, чи цілком інакше?.. Напевно не буде він подібний до Докії Гуменної чи Василя Барки, чи знаменитого нашого друга „Дуфти"-Нижанківського!

Вертаючись з Дісніленду або з країни мрій до наших еміґраційних реалітетів, як також до щасливо й свіжонародженого твору Романа Купчинського, визначного українського письменника, поета й композитора УСС-ів, хай мені вільно буде принести вам радісну новину, що цей твір, поему „Скоропад", можна буде оглядати, а навіть набути з автографом автора в Літературно-Мистецькому Клюбі в Ню Йорку, в п'ятницю, 23-го грудня, під час вечірки на пошану почесного голови СУЖА.

Ікер

МОСКОВСЬКА „ПРАВДА" ПРИНЕСЛА СТАТТЮ З гострою критикою фінської Соціял-демократичної партії, яка в останніх виборах у Фінляндії здобула найбільше мандатів. Хоча фінські соціялісти прийняли до нового уряду також комуністів, піддавшись московському шантажеві, проте цього Москві замало: вона втручається до внутрішніх справ Фінляндії й воює прийнятими методами — очорнювання керівної партії.

Ділимося сумною вісткою з Рідньою, Приятелями і Знайомими, що 5-го грудня 1966 року в Празі, Чехословаччина, відійшла у Вічність на 54-му році життя наша Найдорожча СЕСТРА і ТЕТА

бл. п.

МАРІЯ САЛУК-ГАБЛЯ

Похорон відбувся у Польщі в Бельську 10 грудня 1966 р.

ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ З ПАНАХИДОЮ буде відправлене в СЕРЕДУ, 21-го ГРУДНЯ 1966 Р. о год. 8-ій рано в ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКІЙ ЦЕРКВІ в ДЕНВЕР, Кол.

В глибокому смутку:
ІРЕНА КАЛЬБА — сестра з Родиною Денвер, Кольорадо
ЯРОСЛАВ — брат з Родиною, Нюарк, Н. Дж.
ЗЕНОВІЯ — сестра, Бельско, Польща
РОМАН з Дружиною, Мюнхен, Німеччина
Чоловік з дітьми в Польщі
Родина в Америці, Канаді, Польщі і на Україні

Замість квітів на свіжу могилу Незабутнього

бл. п. д-ра Михайла Росляка

складаємо 10.00 дол. на радіогодину ОО. Василіян в Ню Йорку, та 10.00 дол. на кошти видання пропам'ятної книги Чортківщини.

Вельмишановній Родині Покійного висловлюємо наші найщиріші співчуття.
СОФІЯ і БОГДАН ДУМАНОВСЬКІ

КЛІВЛЕНД ОРГАНІЗУЄ 50-ДОЛЯРОВИЙ БЕНКЕТ

В жовтні ц. р. відбулася в Клівленді Ширша Нарада Українського Громадянства в справі активізації допомоги для Українського Католицького Університету в Римі.

Нарадою проводив голова Тимчасового Комітету д-р Микола Грушкевич. Інформативний доклад про Український Католицький Університет в Римі виголосив проф. д-р Мирослав Мельник. Прелеґент звернув увагу на те, що під теперішню пору нам конечний сильний науковий центр — без якого розвиток української науки у вільному світі був би утруднений. Це добре розуміє українська еміґрація і тому треба радіти не лише повним зацікавленням українського громадянства цією справою, але також готовістю допомогти в цьому великому ділі. До цієї акції включився тепер і Клівленд.

Після докладу відбулася коротка дискусія, завершенням якої був вибір Громадянського Комітету, який має зайнятися підготовкою і організацією допомоги. В склад Громадянського Комітету увійшли: Проф. д-р Мирослав Мельник — голова, мец. Степан Воляник і д-р Мирослав Мичковський — заступники голови, п. Зиновій Квіт — секретар, мгр Василь Ліщинецький — скарбник, д-р Володимир Боднар — організаційний референт, п. Ольга Бак і п. Ярослав Кравчук — збіркові референти, д-р Ярослав Крив'як — пресовий референт. Контрольну Комісію вибрано у складі: д-р Микола Грушкевич — голова, інж. Іван Фур і мгр А. Вовк — члени.

Покликаний до життя Громадянський Комітет розпочав вже діяльність і на останньому засіданні вирішено зорганізувати у Клівленді $50 Бенкет в честь Верховного Архиєпископа Української Католицької Церкви Иосифа Кардинала Сліпого, дохід з якого буде призначений на дальшу розбудову Українського Католицького Університету в Римі. Бенкет заплянований на кінець квітня 1967 р. Про дальший розвиток заплянованої акції, Українське Громадянство буде своєчасно повідомлене.

А. Б.

З діяльности Денверської групи УВАН

29 жовтня відбулися чергові, ч. 66, сходини Денверської Групи УВАН, присвячені відзначенню 100-ліття з дня народження академіка Михайла Грушевського.

На початку засідання згадано пам'ять: письменниці Нат. Королевої, що відійшла від нас 1 липня 1966 р. життя. Похорон її відбувся 5 липня, на цвинтарі м. Мельніка, в Чехословаччині. 6 серпня 1966 помер на удар серця, несподівано, у віці 44 літ, в Ню Йорку, д-р Л. Соневицький, чл. - кореспондент і член Управи УВАН у ЗДА. 14 вересня б. р. помер у віці 80 літ, в Клівленді, Огайо, проф. В. Радзикевич, дійсний член УВАН, видатний вчений, педагог, письменник і діяч. 24 листопада 1934 року помер проф. Михайло Грушевський, в Кисловодську, на Кавказі. Збори вшанували їх пам'ять вставанням і однохвилевою мовчанкою.

Після того, під головуванням п. Кирила Левченка, відбулися наради Групи, Інж. Л. Биковський виголосив „Вступне слово", з одночасним „представленням" доповідача — проф. Романа Чубатого, з Ню Йорку.

Проф. Р. Чубатий доповідав на тему — „Спогади про проф. М. Грушевського та подорож і відвідини Києва 1941 р." В своїй одногодинній доповіді проф. Р. Чубатий спинився головно на кількох точках: 1) Після відповідного вступу розповів про свої студентські роки у Львівському Університеті (1910-14), коли він вчащав на виклади різних видатних українських професорів, і М. Грушевського у тому числі, та поділився спогадами про нього як професора і людину. 2) Потім коротко згадав про проміжні події від 1914-41 року, наслідком яких він опинився вчителем в українській гімназії в Ярославі. 3) Поінформував про підготовку до німецько - совєтської війни, коли то він був змобілізований німцями для виконування обов'язків перекладача і зв'язану з цим подорож на схід, до Києва, у 1941 році. 4) Після того зреферував свій побут у Києві, того ж року, враження та переживання, зв'язані з відвідинами в Києві різних українських визначних осіб — В. Кричевського, Б. Лятушинського і інших. 5) Особливо доповідач затямив собі обставини та відвідини вдови-дружини проф. М. Грушевського. Пані Марія Грушевська розповіла Р. Чубатому про останні роки (від 1931-го) життя проф. М. Грушевського, умови його підневольного перебування в Москві (1931-34), наслідком того його хворобу у 1934 році і виїзд для лікування до Кисловодська, на Кавказ, перебіг хвороби і його смерть 24 листопада 1934 р. Розповіла також про форму повідомлення її про смерть чоловіка, його „гонорові" похорони в Києві та про арешт доньки — Катерини Грушевської.

В обговоренні доповіді проф. Р. Чубатого забирали голос 7 осіб зпоміж 40 присутніх на залі. Особливо цінними були відомості пані Галини Сластіонової про похорон проф. М. Грушевського, на Байковому цвинтарі в Києві, в яких вона брала безпосередню участь.

Доповідь доповнювала скромна виставка світлин і деяких творів проф. М. Грушевського, включно з його десятитомовою „Історією України-Руси", вид. Книгоспілки". Заходами пані Марії Галун - Бльох доповідь проф. Р. Чубатого була утривалена на стрічці звукозаписного приладу з метою дальшого її опрацьовання для опублікування у відповідних часописах з нагоди ювілейних святкувань.

Л. Б.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНСОЮЗУ

НЕДІЛЯ, 18-го ГРУДНЯ 1966 Р.

КЛІВЛЕНД, Огайо. Місячні збори С-ва Пресв. Діви — 112 Відд. по другій і третій Службі Божій в залі церкви св. ап. Петра і Павла. — Катерина Люкас, рек. секр.

FAIRFIELD, Conn. Збори 84 Відд. ім. Т. Шевченка в Українській залі в Соутпор. Проситься усіх членів і членкинь прибути на збори. На порядку: вибір нової управи на 1967 рік. — Мері Куян, секр.

ПОНЕДІЛОК, 2-го СІЧНЯ 1967 Р.

БОСТОН, Масс. Річні звичайні загальні збори 374 Відд. ім. М. Грушевського о год. 4-ій по пол. в дому СУМА, 82 Глен Ровд, Джемейка Плейн. На порядку: звіти членів Управи, звіт Контр. Комісії, вибір нової управи на 1967 рік. Просимо всіх членів прибути точно на означений час, щоб спільно обмінятись думками для добра і росту Відділу. — Управа.

Посмертні згадки

ЛУКА КІРАЛЬ, член Т-ва ім. Б. Хмельницького — 158-ий Відд. в Бруклині, Н.Й., помер 20 листопада 1966 року на 80 році життя. Покійний походив зі Славська, пов. Стрий, Зах. Україна. Полишив у смутку дочку Анну і дальшу родину. Похорони відбулися 23 листопада 1966 року на цвинтар Linden Hill Cemetery.
Вічна Йому Пам'ять!
М. Кіт, рек. секр.